

ΑΚΡΟΚΕΡΑΜΟ

Η βραβευμένη συγγραφέας Ελένη Σαραντίτη μιλάει στη «Βτκ» για τα δύο τελευταία έργα της

Ένα ταξίδι με στίγμα τη συγκίνηση

ΓΡΑΦΕΙ Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΡΑΚΑΔΑ

«**Π**ληγώνουν οι νύχτες — γιατί να 'ρχονται; Ματώνουν όταν δεν κουβαλούν όνειρα γλυκά και παραμύθια, όταν δεν υπόσχονται ήσυχια και καλά πρωινά... Τέτοιες ώρες ευχόμουν να μην πλησάσει, να μην καλοκάσει το σκοτάδι. Ποτέ. Να μην κουκουλωθώ, να μην προσποιηθώ ότι κοιμάμαι, ότι παραδόθηκα στον ύπνο και ότι ταξιδεύω».

Ένα ταξίδι της φαντασίας σε μέρη που απέχουν από το γκρίζο της πραγματικότητας! Και η νύχτα είναι βαριά, ασήκωτη, όπου υπάρχει στεναγμός! Οι λέξεις σπηρεύουν και αρχίζει το σιωπηλό παράπονο. Και το μυθιστόρημα της Ελένης Σαραντίτη «Κάποτε ο κυνηγός...» κρύβει ένα δάκρυ στο βλέμμα της προσφυγιάς! Το βιβλίο ανήκει στη σειρά των εκδόσεων «Καστανιώτη» με τίτλο «Εφηβική βιβλιοθήκη», όμως είναι ένα ανάγνωσμα που αφορά όλους όσοι φρονούν πως ακόμα παραμένουν άνθρωποι. «Μας πρόσταξαν να φύγουμε. Μου φαίνεται απίστευτο. Και βέβαια μπορείς να καταλάβεις γιατί μας διώχνουν. Εντάξει. Δεν θα περάσουμε όλη τη ζωή μας εδώ, είμαι σίγουρη ότι κι ο πατέρας μου και η μητέρα μου θα βρουν τελικά κάτι που να έχει σχέση με την εκπαίδευση». Και η αγωνία της προσφυγιάς γίνεται ανασφάλεια της κάθε στιγμής! Όμως, μέσα στο δάκρυ υπάρχουν πάντα ένα χαμόγελο! Είναι η δύναμη που υπάρχει ερμητικά κλεισμένη μέσα μας, μα που πάντα είναι εκεί: «Από τα μάτια μου ήταν, που μπορούσαν και φορτώνονταν ώρες, αλλά δεν τ' άφηναν να τρέξουν, να καθαρίσουν, ν' αναστενάξει λίγο η καρδιά μου, να ελαφρύνει, δεν θα ελευθερώνα γιατί είχα αποφασίσει ότι ο καιρός των δακρύων είχε περάσει. "Θηρίο ο άνθρωπος", έλεγε η γιαγιά, "βάρδα μην αποφασίσει κάτι". Και εμείς ήμα-

Η συγγραφέας Ελένη Σαραντίτη

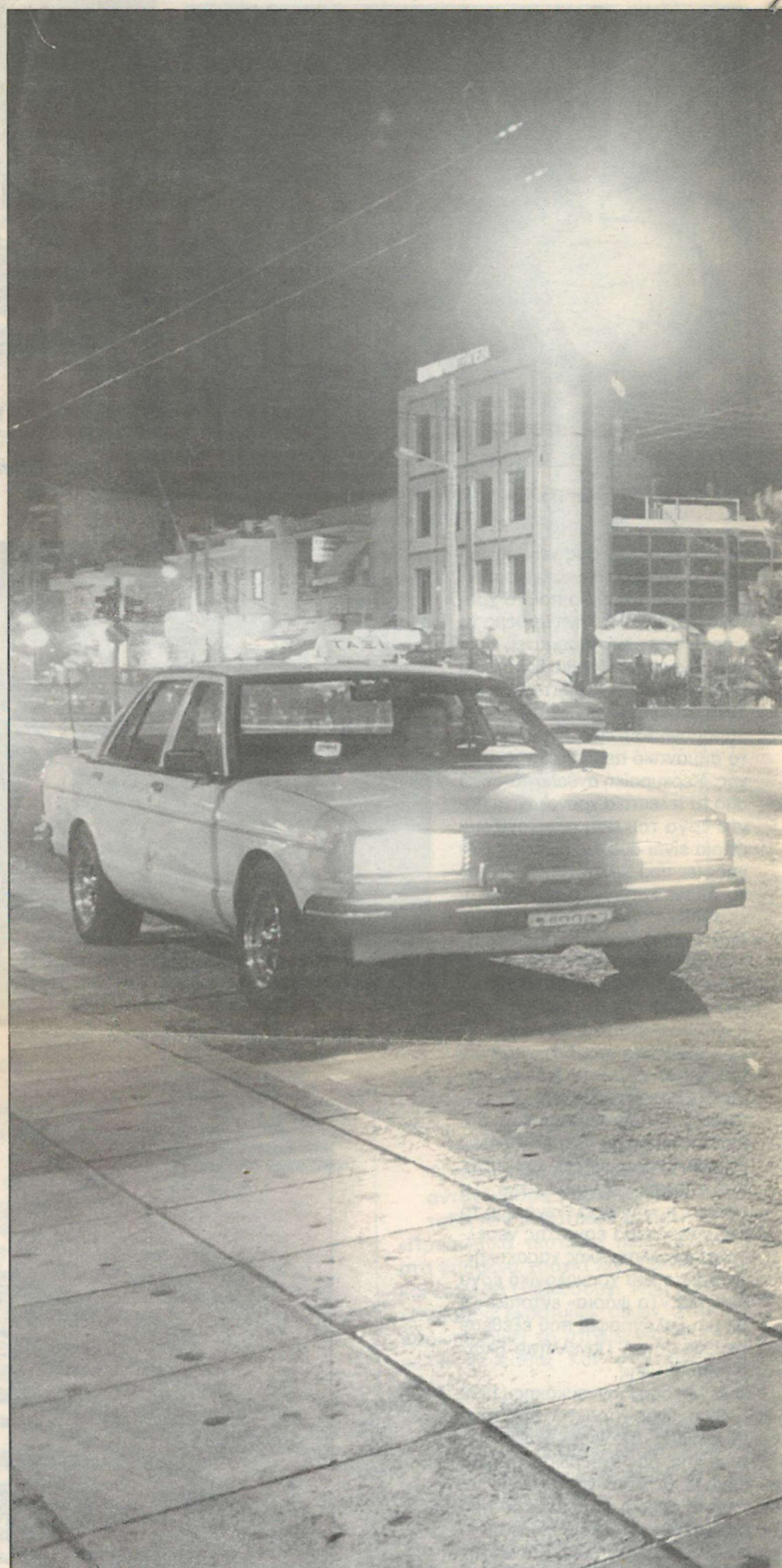
σαν αποφασισμένοι! Ένας ύμνος για την δύναμη της προσφυγιάς και ένα μήνυμα στις νέες γενιές: «Προσπάθησε μονάχα να εμπόδισεις ένα νέο ξεριπτιωμό, μια καινούρια προσφυγιά...».

Η Ελένη Σαραντίτη είναι μια συγγραφέας που σέβεται τον εαυτό της, άρα και τους αναγνώστες της. Και οι αναγνώστες ανήκουν σε όλες τις ηλικίες. Όσο για το «Κάποτε ο κυνηγός...», θα μπορούσε να διαβαστεί, όχι μόνο από εφήβους, αλλά και απ' όλους όσοι έχουν επιλέξει την παραμονή στην εφηβεία, όχι ως άλλοθι για τις πράξεις τους, αλλά ως μια συνειδητοποιημένη αντιμετώπιση των πάντων, ιδωμένα από ένα αγνό βλέμμα της εφηβείας. Ένα βιβλίο που τιμήθηκε τρεις φορές, αλλά και που καθημερινά βραβεύονται τα μηνύματά του μέσα από τις εκδόσεις προσφυγιάς, που είναι πια καθημερινό φαινόμενο.

Η Ελένη Σαραντίτη είναι ένα υπέροχο χαμόγελο, μια γλυκιά λέξη, μια ζεστή φωνή. Και μας μιλά για το βιβλίο της, σφραγίζοντας κάθε φράση της με ένα ζεστό νεύμα: «Ήταν ένα πολύ τυχερό βιβλίο το "Κάποτε ο κυνηγός...". Βραβεύτηκε από το υπουργείο Πολιτισμού και από τον Κύκλο του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου. Και βέβαια το βραβείο της UNESCO. Δεν παρακολουθούσα ποτέ τα βραβεία. Δεν είχα υποβάλει ποτέ κείμενό μου.

Από τότε που ήμουν νεαρή, δεν επεδίωξα τη βράβευση, ποτέ. Όταν ο Καστανιώτης είδε την προκήρυξη της UNESCO, μου είπε πως θα στέλναμε αυτό που ετοιμάζα εκείνο τον καιρό. Δεν ήταν ακόμα τελειωμένο. Έλεπε το βιβλίο. Ξαν να μου είχαν φύγει δυνάμεις από μέσα μου. Ένωσα και έπιασα με τη γραφή μου. Ήταν το "Έτος Προσφύγων" και ο διαγωνισμός είχε θέμα του την ανοχή και την κατανόηση. Πρώτη φορά θεσπίστηκε αυτός ο θεσμός από τον Μαγιάδη. Η βράβευση ήταν μια έκπληξη για μένα! Όπως επίσης και η απονομή. Μου έκαναν μια

Η Αθήνα έχει καρδιά από πέτρα. Και το ταξί μετατρέπεται σε δεξαμενή εμπειριών. Ένα διαφορετικό, ψυχικό πάρε-δώς

υπέροχη υποδοχή και μου άφησαν πολύ γλυκές εντυπώσεις. Στην Μπολόνια που πήγα για την απονομή ασθένιακα στο συναντούσα συμπολίτες μου!».

Το «Κάποτε ο κυνηγός...» είναι ένα νεανικό μυθιστόρημα υπεράνω ηλικίας, χρόνου και χώρου: «Μπορεί να ανήκει στη "νεανική βιβλιοθήκη" θεματολογικά, όμως, είναι θέμα του την ανοχή και την κατανόηση. Πρώτη φορά θεσπίστηκε αυτός ο θεσμός από τον Μαγιάδη. Η βράβευση ήταν μια έκπληξη για μένα! Όπως επίσης και η απονομή. Μου έκαναν μια

«**Κάποτε ο κυνηγός...» Η «Οδύσσεια» μιας ελληνικής οικογένειας στην πρώην Σοβ. Ένωση και ο πρώτος έρωτας της κόρης, Ευρυδίκης**

το ξεχώρισα απ' όλα τα άλλα, όμως, όταν το έγραφα, ήμουν διαρκώς συγκινημένη. Όλοι οι πρωταγωνιστές είναι ευάλωτοι. Ο πατέρας, καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Τασκέντης, έγινε εργάτης. Η μητέρα ήταν δασκάλα και η ζωή την έκανε καθαρίστρια. Αυτές οι διαδρομές της ζωής είναι σε όλους γνωστές. Τα ερευνήσα κιόλας και η πραγματικότητα είναι όντως συγκλονιστική. Άλλωστε, οι λέξεις προέκυψαν από δικές μου εικόνες. Στον κόμμο των Τρικάλων δούλευε ένας καθηγητής. Είχα στεναχωρηθεί αρκετά και έτσι οι λέξεις ήρθαν αυτονόητες. Αλλά δεν βγήκε δυσκόιο το βιβλίο. Μέσα από το δάκρυ γεννιέται η ελπίδα».

Το όνομά σας έχει συνδεθεί περισσότερο με παιδικά αναγνώσματα παρά με μυθιστορήματα. Η αρχή πώς έγινε; «Πρωτάρχησα να γράφω και να εκδίδω για παιδιά σε μια εποχή δύσκολη και

αυτό γιατί τα παιδικά βιβλία δεν πολυκυκλοφορούσαν. Όταν έγραψα το πρώτο μου παιδικό, τους "Θεατρίνους", είχε προηγηθεί ένα διήγημα για μεγάλους. Το είχα εκδώσει πολύ νωρίς, μόλις στα 19 μου χρόνια. Ήταν ένας εκδότης που με παρέσυρε. Ο Βασιλείου, παλιός εκδότης. Όταν πια στα 25 μου έγραψα τους "Θεατρίνους" από μια τάση για να δροσιστεί η καρδιά μου. Θυμάμαι ορισμένες σκηνές από τον τόπο μου που με ακολουθούσαν και που δεν τις συναντούσα εδώ στη μεγαλούπολη. Πληγώθηκα όταν ήρθα 17 χρονών παιδάκι στην Αθήνα. Έγραψα για τους θεατρίνους, τώρα τους λένε μπορούμε να μην ήσαν έτσι, αλλά εγώ σαν παιδάκι έβλεπα κάποιες εξωτικές γυναίκες με σπένε, με δαντέλες που σκοπούσαν να μας διασκεδάσουν. Να μας αγαπήσουν, να τις αγαπήσουμε. Πολύ ωραίες μήνες. Και έγραψα γι' αυτούς γοητευμένη όταν τους θυμάμαι. Και μάλλον, τώρα τελευταία, διάβασα το βιβλίο του Γιάννη Ξανθούλη "Υστερα ήρθαν οι μέλισσες". Αυτή η αίσθηση, αυτή η ατμόσφαιρα που δίνει για τους θε-

ατρίνους, τη στερημένη επαρχία... Είναι δοσμένη εκπληκτικά η εποχή. Θυμάμαι αυτούς τους ανθρώπους σαν μια ρήση του πολιτισμού, σαν μια ρήση και της αγάπης για εμάς».

Είναι αλήθεια πως ήταν δύσκολα χρόνια για την επαρχία της μεταπολεμικής εποχής... «Βλέπαμε πόνο. Το '55 στα χωριά υπήρχε μεγάλη στέρση. Και όμως, οι πρωταγωνίστριες των θιάσων μου φάνταζαν αφράτες, ξανθές, γαλανές. Μπορεί να μην ήταν έτσι, αλλά εγώ σαν παιδάκι έβλεπα κάποιες εξωτικές γυναίκες με σπένε, με δαντέλες που σκοπούσαν να μας διασκεδάσουν. Να μας αγαπήσουν, να τις αγαπήσουμε. Πολύ ωραίες μήνες. Και έγραψα γι' αυτούς γοητευμένη όταν τους θυμάμαι. Και μάλλον, τώρα τελευταία, διάβασα το βιβλίο του Γιάννη Ξανθούλη "Υστερα ήρθαν οι μέλισσες". Αυτή η αίσθηση, αυτή η ατμόσφαιρα που δίνει για τους θε-

«**Καρδιά από πέτρα» Μια γυναίκα κυκλοφορεί με ταξί στην Αθήνα, συλλέγοντας εμπειρίες από τους επιβάτες της διπλής κούρσας**

ναν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Και ήταν σαν δικό μας άνθρωποι. Αρχοντάθρωποι και καλοί τεχνίτες. Κάθε χρόνο, έρχονταν πάντα οι ίδιοι. Εμείς, τα παιδιά, τους περιμέναμε πώς και τι. Μας μάθαιναν και τραγούδια. Ποτέ δεν είχαμε πρόβλημα με τα τσαντάρια. Τούτο το πράγμα που τώρα έχει κατακυριεύσει την κοινωνία μας ήταν άγνωστο τότε».

Μια γλυκιά συγγραφική σας νότα είναι και το βιβλίο «Καρδιά από πέτρα». Οι εικόνες που μας περιγράφει από τα μικρά σας έχουν το στίγμα της αγνότητας και της γαλήνης. Το πέρασμά σας στην Αθήνα ήταν η «γέφυρα» για να βιώσετε την άλλη όψη του νομίσματος; «Ναι! Η Αθήνα είχε για μένα μια καρδιά από πέτρα! Ήθελα να σας πω ότι, όταν πρωτάρχησα, τα περιμένα όλα διαφορετικά. Τη ζωή στην Αθήνα και τους

ανθρώπους της. Όλοι είχαμε ξεκινησει από μια οικογένεια σφιχτοδεμένη. Δεν ήταν έτσι όπως τα περιμένα. Και, τελικά, σε κανέναν δεν είναι. Αλλά μια ημέρα που ήμουν σε μια δύσκολη, φοβερή κατάσταση μέσα σε ένα ταξί με άλλους τέσσερις, εκείνη την ώρα, από το ραδιόφωνο άκουσα το αμερικανικό τραγούδι που λέει: "Μήπως είναι η καρδιά σου από πέτρα;". Εκείνη τη στιγμή, είχα την αίσθηση ότι το 'λεγε για την Αθήνα. "Μήπως όμως είμαι τυφλός και δεν το βλέπω;". Γιατί παρ' όλα αυτά έχει και την ανθρωπιά της η πόλη. Όπως οι άνθρωποι. Οι πόλεις ζουν στο ρυθμό των ανθρώπων και τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Έναυσμα, λοιπόν, αυτού του βιβλίου είναι οι στίχοι ενός τραγουδιού και αυτά η γκρίζα καθημερινότητα, η μοναξιά, που 'ναι το λίκνο της γλυκιάς Αθήνας».

